

ՄԱՆԿԱՊԱՏՄԱՆԵԿԱՆ

ՀՈՐԻՉՈՆ

ՅԱԿԵԼՈՒԱԾ «ՀՈՐԻՉՈՆ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ

Ապրիլ 2022

Մեր Խօսքը

Ապրիլ 24

Ահա Ապրիլ է դարձեալ եւ վերջերս, կարծես թէ այս ամիսը երթալէն աւելի կը տժգունի: Կրնայ ըլլալ, որ որոշ օրեր, հիասթափութեան ուժեղ զգացումին դիմաց դուք ձեզ զգաք հոգեպէս անդամալուծուած: Ճիշդ է, որ որոշ օրեր երբ արթննաք կրնայ թուիլ թէ մեր պայքարը աւելի ու աւելի դժուարացած է... բայց ճիշդ այդ պատճառով է, որ ան անհրաժեշտ է աւելի քան երբեք:

Մեծ խոչընդոտներու բախելէ ետք է, որ կը գիտակցինք մեր իսկական ուժի զօրութիւնը: Փշոտ ճանապարհներէ անցնելէ ետք է, որ կրնանք հպարտանալ մեր քաջագործութիւններով: Ուստի, ոտքի ելէք եւ դիմադրեցէք: Ոտքի ելէք եւ պայքարեցէք, որովհետեւ հայը ծունկի չի գար... Որովհետեւ հայը ազատատենչ է... Որովհետեւ հայուն կամքը քարակոփ է:

Մի մոռնաք, որ մեր ճակատագրի տէրերը միայն ու միայն մենք ենք: Զանանք մեր նորօրեայ պատմութեան բոլոր էջերը լեցնել նուիրական արարքներով առ հայրենիք: Իրաքանչիւրս դառնանք մեր ազգի անքակտելի իրաւունքներուն պաշտպանը: Մենք զմեզ փաստենք մեր անգին ու հսկայական ժառանգութեան արժանի: Այս Ապրիլին, մեր ժողովուրդին վշտերը սգալու փոխարէն, վերանորոգենք մեր ուխտը անմնացորդ նուիրումով ծառայելու մեր ազգին ու հայրենիքին, մինչեւ որ երկինք սաւառնած մեր բոլոր նահատակներուն հոգիները խաղաղութեամբ ննջեն, մինչեւ որ վերականգնենք մեր ազգային արժանապատուութիւնը, մինչեւ որ վերատիրանանք մեր արծուաբոյն լեռներուն, մինչեւ Ազատ Անկախ եւ Միացեալ Հայաստան:

Աղուոր բառեր

Արդարահատոյց – արդարութեամբ հատուցուող՝ վճարուող
Կոչում – ներքին զօրաւոր մղում՝ ձգտում
Անձնուէր – անձը բանի մը նուիրած
Արժանապատուութիւն – պատիւի զգացում՝ ճանաչում
Ընդվզիլ – ըմբոստանալ, ապստամբիլ, բողոքել
Քարակոփ – (ածական) ամրակուռ, քարի պէս ամուր տաշուած
Ուժարձակ – ուժ սփռող
Դիմադրութիւն – դէմ դնելու գործողութիւն, պաշտպանութիւն
Անխախտ – անշարժ, անսասան
Հրաբուխ – (ածական) որուն մէջէն կրակ կը ժայթքի
Փառահեղ – շքեղ, հոյակապ, վսեմ

ԾԻԾԵՌՆԱԿԱԲԵՐԴ

Հայոց Յեղասպանության զոհերուն նուիրում յուշարձան է, կառուցում Երևանի՝ համանուն բլուրի վրայ: Ամէն տարի Ապրիլի 24-ին հարիւր հազարաւոր հայեր և օտարազգիներ կը բարձրանան այստեղ՝ յարգանքի տուրք մատուցելու 1915 թուականին Օսմանեան Կայսրութեան տարածքին մէջ թրքական կառավարութեան իրագործած Հայոց Յեղասպանութեան զոհերուն:

1965-ին՝ Յեղասպանութեան 50-րդ տարելիցին, Երևանի մէջ կազմակերպուեցան միլիոնանոց ցոյցեր, որոնց արդիւնքով 1966-ին սկսաւ Յեղասպանութեան յուշարձանի կառուցումը եւ աւարտեցաւ 1968-ին:

44 մեթր բարձրութեամբ սիւնը կը խորհրդանշէ հայերու վերածնունդը:

12 քարէ սալերը՝ դասաւորուած շրջանագծով, կը ներկայացնեն Արևմտեան Հայաստանի 12 հայաբնակ նահանգները, որոնք ներկայիս կը գտնուին Թուրքիոյ տարածքին մէջ:

Շրջանի կեդրոնը յաւերժական կրակն է: Յուշարձանի շուրջը տարածուող այգիին մէջ կը գտնուն 100 մեթրանոց պատ, որուն վրայ փորագրուած են ջարդերու ենթարկուած ամենայայտնի քաղաքներու և գիւղերու անունները:

1995-ին, յուշահամալիրի տարածքին մէջ բացուեցաւ փոքր ստորգետնեայ թանգարան, որտեղ կարելի է գտնել տեղեկատուութիւն 1915 թ.ի իրադարձութիւններու մասին: Մասնաւորապէս թանգարանին մէջ ներկայացուած են գերմանացի լուսանկարիչներու (թուրքերու դաշնակիցները Առաջին Համաշխարհային պատերազմին), այդ թուին՝ Արմին Վեգների շարք մը լուսանկարները և որոշ հրատարակութիւններ:

Թանգարանին մօտ կը գտնուի պուրակ մը, որտեղ օտարերկրեայ պաշտօնեաները Յեղասպանութեան զոհերու յիշատակին ծառեր կը տնկեն:

Յուշահամալիրի ճարտարապետներն են՝ Արթիւր Թարխանեանն ու Մաշուր Քալաշեանը:

Ճանչնանք մեր մեծերը

Արմէն Գարօ

Ծննդեան 150 ամեակ

Արմէն Գարօ, իսկական անունով Գարեգին Փաստրմաճեան, ծնած է 1872-ին Կարին: Տարրական կրթութիւնը ստացած է Սանասարեան վարժարանէն ներս, որուն մասին կարճ եւ շատ հետաքրքրական պատմութեամբ մը կայ անոր «Ապրում Օրեր» ինքնակենսագրական գիրքին մէջ: Ապա, ուսումը շարունակելու համար մեկնած է Ֆրանսա եւ Նանսի համալսարանը յաճախած ժամանակ անդամագրուած է Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան: Մասնակցած է Պանք Օթոմանի գրաւումին եւ առաջին իսկ վայրկեաններուն ընթացքին Բաբգէն Սիւնիին զոհուելուն պատճառով՝ յանձն առած է գործողութեան ղեկավարութիւնը: Ատկէ ետք, շարունակած է իր ուսումը Զուիցերիոյ մէջ եւ ստացած բնագիտութեան ու քիմիագիտութեան PHD Ժընեւի համալսարանէն, միեւնոյն ժամանակ շարունակելով իր գործունէութիւնը Հ.Յ.Դ.-ի շարքերէն ներս: Մասնակցած եւ ղեկավարած է Թիֆլիսի եւ ապա Վանի ինքնապաշտպանական մարտերը: 1915-ին հայոց ցեղասպանութեան օրերուն, Արմէն Գարօ գտնուելով Թիֆլիս, իր անգորութեան զգացումին պատճառով ծանր հիւանդացած է: 1916-ին քաշուած է Գանձակ, օրերով դուրս չէ ելած սենեակէն, իսկ գիշերները մղձաւանջներու պատճառով լուցուցած է կարդալով:

1917-ին ընտրուած է Հայաստանի Առաջին Հանրապետութեան դեսպան՝ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներուն մէջ: Մասնակցած է Նեմեսիս գործողութեան կազմակերպումին: Հակառակ անոր, որ 1921-1923 եւրոպական մայրաքաղաքներուն մէջ իրարու ետեւէ գետին փռուած են ցեղասպանութեան պատասխանատուները, Արմէն Գարոյին հոգին այդպէս ալ չէ բուժուած: 1923 թուականին յանկարծակի դադրած է բաբախել անոր սիրտը: Կ'ըսեն որ կենսուրախ այս հայուն սրտի անբուժելի հիւանդութեան պատճառները եղած են հայրենի բնօրրանի հայաթափումն ու ժողովուրդին տառապանքը: Սակայն, անոր անունը մեծատառ քանդակուած կը մնայ բոլորիս մտքերուն եւ սրտերուն մէջ:

Ի՞նչ նորութիւն

ԱՐՁԱԳԱՆԳ հաղորդում

Սիրելի հայրենակից,

Սփիռքի մէջ ապրելուդ պատճառով կարիքը կը զգամ բոլոր տարիքներու եւ նախասիրութիւններու յարմար հայերէն հաղորդումներու:

Շրջանիդ հայկական դպրոցը աւարտելէ ետք համալսարանական կամ աշխատանքային կեանքի բերումով հեռու կամ անջատուած կը զգամ հայկական մշակոյթէ:

Քեզ կը հետաքրքրէ հիանալի անհատներու հետ հարցազրոյցներ ունկնդրել:

Կ'ուզես ծանօթանալ Գանատայի Երիտասարդական եւ Պատանեկան Միութիւններու Մոնթրէալի եւ Լաւալի մասնաճիւղերուն անդամներուն եւ անոնց միջեւ տիրող ջերմիկ ընտանեկան մթնոլորտին: Կ'ուզես լսել անոնց կարծիքները եւ տեղեկանալ անոնց տարած գործունէութիւններուն մասին:

Եթէ վերոնշեալ հարցումներէն որեւէ մէկուն պատասխանդ «այո» է, ապա հետեւեալ յայտարարութիւնը շատ պիտի ուրախացնէ քեզ:

Հ.Յ.Դ. Գ.Ե.Մ. Մոնթրէալի «Լեւոն Շանթ» եւ Լաւալի «Բեկոր Աշոտ» մասնաճիւղերը մէջտեղ բերած են ԱՐՁԱԳԱՆԳ հաղորդումը:

Անոր նպատակը հայրենասէր երիտասարդութեան ծայնը լսելի դարձնելն է մոնթրէալահայ, լաւալահայ եւ ողջ գանատահայ գաղութին, ինչու չէ նաեւ աշխարհի չորս ծագերուն տարածուած համայն հայութեան:

Հաղորդումը կը սփռուի շաբաթական դրութեամբ՝ ամեն շաբաթ օր եւ անոր հաղորդավարներն են ընկերուի Արիանէ Թասլաքեանը եւ ընկեր Վազգէն Գարագաշեանը:

Ինչ կը վերաբերի բովանդակութեան, ամսուան իւրաքանչիւր շաբաթը կը տարբերի միւսներէն.-

• Շաբաթ #1 .- Հաղորդավարը եւ տարբեր զրուցակիցներ կը վերլուծեն հայրենասիրական հրաշագործ վէպեր եւ կարճ պատմուածքներ:

• Շաբաթ #2 .- Հաղորդավարները կը հրաւիրեն հիւր զրուցակից մը (գաղութի գործօն անդամ մը, հայ դատի ներկայացուցիչ մը...) եւ կը ցանկան այս վերջինիս փոխանցելիք գիտելիքներով ոգեշնչել ունկնդիրները:

• Շաբաթ #3 .- Հ.Յ.Դ. Գ.Ե.Մ. «Լեւոն Շանթ» եւ «Բեկոր Աշոտ» մասնաճիւղերու անդամները կը զեկուցեն իրենց ամսուան ձեռքբերումներու մասին:

• Շաբաթ #4 .- Հ.Յ.Դ. Գ.Պ.Մ. «Դրօ-Գետաշէն» մասնաճիւղերուն պատանիները ունկնդիրներուն կը փոխանցեն ամսուան ընթացքին իրենց սորված գիտելիքները՝ դաշնակցական նոր դէմքերուն, անոնց նկարագրային գիծերուն եւ անոնց գործունէութեան մասին:

Արդէն արձանագրուած եւ տեղադրուած են Յունուար, Փետրուար եւ Մարտ ամիսներու բոլոր թողարկումները:

Ձեզ կը հրաւիրենք անոնց միանալու ամեն շաբաթ օր Apple Podcasts-ի կամ Spotify-ի միջոցաւ՝ աւելիով բարձրացնելու համար անոնց ծայնը, որպէսզի անոր արձագանգը հասնի ամենուրեք:

Հետաքրքրական

Գիտէ՞իր թէ

«Եարխուշտա»ն կը պատկանի հայկական ծափ պարերու տեսակին:

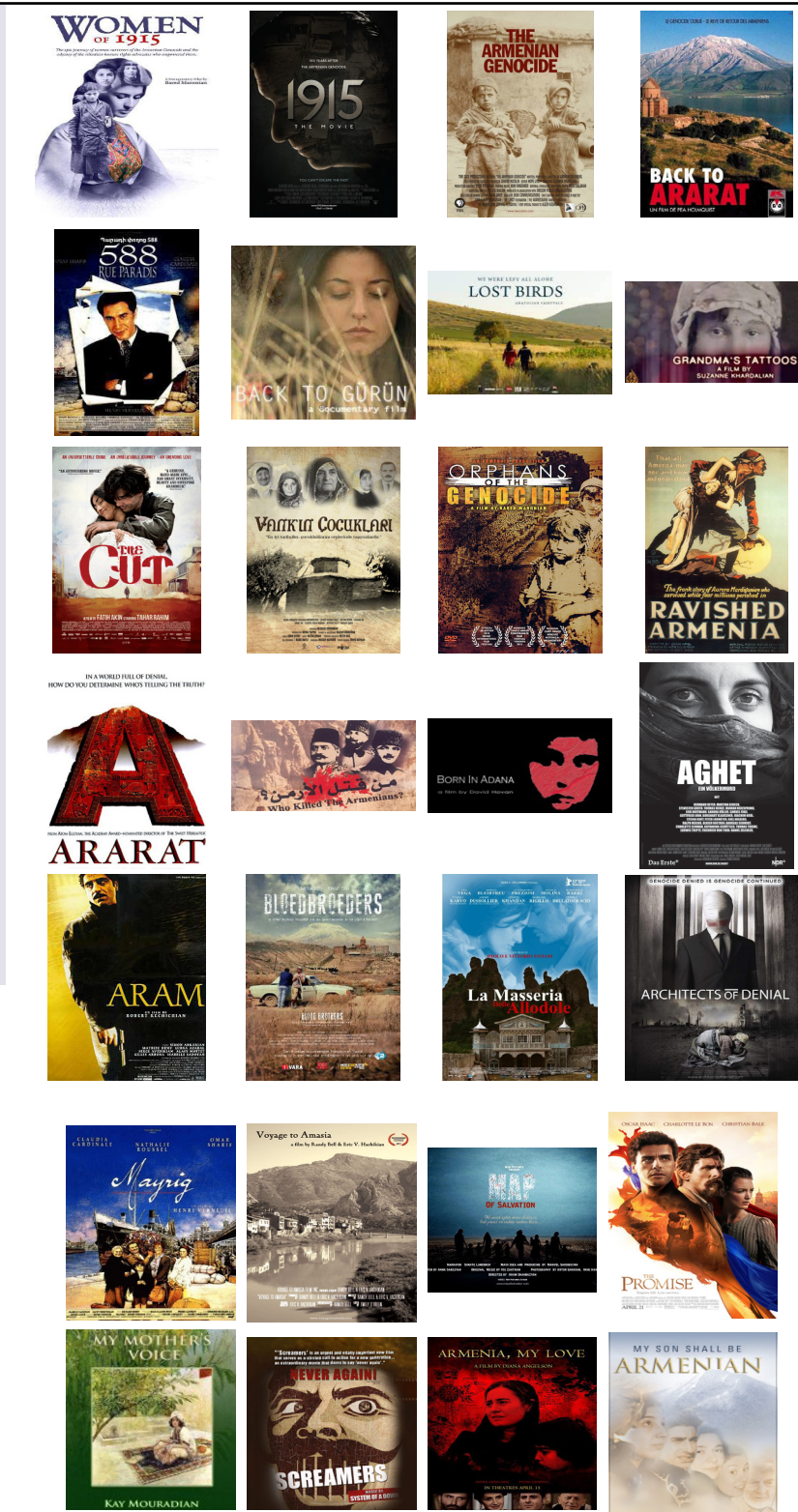
Այս ռազմական պարը շատ տարածուած եղած է Սասունի մէջ: Պարին անուանումը ունեցած է տարբեր եւ շատ հետաքրքրական մեկնաբանութիւններ, որոնցմէ մէկն է «զէնքի ընկեր»ը (պատերազմի, մարտական ընկեր): «Եար» պարսկերէն կը նշանակէ «սիրելի», «ընկեր», իսկ «խըշտ», «խըշտիկ»՝ «կարճ նիզակ», «զէնք»: Իսկապէս ալ պարին շարժումները կը շեշտուին զոյգի մը հետ ծափերով, որոնք կարծես թէ կը փոխարինեն պատերազմի զէնքեր՝ իրացնելով անոնց հարուածն ու բախման ծայնը: «Եարխուշտա»ն կ'առանձնանայ իր իւրօրինակ կառուցուածքով եւ խաղային կատարման գունեղ ոճով:

Ո՞վ կ'ուզէ ըլլալ բազմագէտ

Ո՞վ եմ ես

Առաջին տառս կը գտնուի «սար»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «սէր»-ին:
 Երկրորդ տառս կը գտնուի «բարդ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «բար»-ին:
 Երրորդ տառս կը գտնուի «արդի»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «արի»-ին:
 Չորրորդ տառս կը գտնուի «թարմ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «մերթ»-ին:
 Հինգերորդ տառս կը գտնուի «կարթ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «կաթ»-ին:
 Վեցերորդ տառս կը գտնուի «հերթ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «երթ»-ին:
 Եօթներորդ տառս կը գտնուի «քնար»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «ներքին»-ին:
 Ութերորդ տառս կը գտնուի «տուն»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «քուն»-ին:
 Իններորդ տառս կը գտնուի «նոր»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «ներկ»-ին:
 Տասներորդ տառս կը գտնուի «նաւ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «նամակ»-ին:
 Տասնմէկերորդ տառս կը գտնուի «ցար»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «լար»-ին:
 Տասներկուերորդ տառս կը գտնուի «հոտ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «հօտ»-ին:
 Տասներեքերորդ տառս կը գտնուի «կաւ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «կար»-ին:
 Տասնչորսերորդ տառս կը գտնուի «մագ»-ին մէջ, բայց ոչ՝ «սագ»-ին:

Այսքան չարիք թէ մոռանաւ մեր որդիք, Թո՛ղ ողջ աշխարհ Հային կարդայ նախասրինք:

Աւետիս Ահարոնեան

1- Ի՞նչ պատահած է Ապրիլ 1915-ին

- ա) Հայոց Ցեղասպանութիւն
- բ) Հրեաներու Ցեղասպանութիւն
- գ) Թուրքիաներու Ցեղասպանութիւն
- դ) Եգիպտոսներու Ցեղասպանութիւն

2- Յիշէ Ցեղասպանութեան նուիրուած 3 տեսերիզներու անուններ, որոնք դիտած ես

- ա)
- բ)
- գ)

3- Հայոց Ցեղասպանութեան գոհերուն նուիրուած յուշարձանը կը կոչուի.-

- ա) Եռաբլուր
- բ) Ծիծեռնակաբերդ
- գ) Բաղաբուրջ

4- Ծիծեռնակաբերդի 12 քարէ սալերը կը ներկայացնեն.-

- ա) Արևմտեան Հայաստանի 12 հայաբնակ նահանգները
- բ) Արեւելեան Հայաստանի 12 հայաբնակ գիւղերը
- գ) Խամսայի Մելիքութիւնները

5- Իսկ 44 մեթր բարձրութեամբ սիւնը կը խորհրդանշէ.-

- ա) Հայերու վերածնունդը
- բ) Չարթօսքի շրջանը
- գ) Պայքարի ոգին

6- Արմէն Գարոյի յուշերու գիրքը կը կոչուի՝

- ա) «Այսպէս Սպաննեցինք»
- բ) «Ապրուած Օրեր»
- գ) «Կտակն էր Նահատակներուն»

Մանկապատանեկան Հորիզոնը կը հովանաւորեն ՀՕՄ-ի
 Գանատայի Շրջանային վարչութիւնը եւ Գանատայի շրջանի
 իր 10 մասնաճիւղերը

Հեռաձայն (514) 332-3757
 Հեռապատճէն (514) 332-4870
 Email: sylva@horizonweekly.ca

Թիւր պատրաստեց՝
 Արիանէ Թաւաքեան